

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
De heer E. Bruins
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Betreft Reactie consultatie Wet Screening Kennisveiligheid
Datum 27-6-2025
Kopie aan D. van Weel
Ons kenmerk 25.01013/P. Drankier

Geachte demissionair ministers van Onderwijs, Cultuur & Wetenschap en Justitie & Veiligheid,

We onderschrijven het belang en de noodzaak van beleid en maatregelen ten behoeve van kennisveiligheid, zeker in deze turbulente geopolitieke tijden. We zien ook het nut voor samenwerking hierop tussen de nationale overheid en kennisinstellingen. Tegelijkertijd merken we op dat er in Nederland in de afgelopen jaren al het nodige in gang is gezet in goede samenspraak tussen de overheid en het kennisveld, zoals met de Nationale Leidraad Kennisveiligheid en het Kennisveiligheidsloket. Ook hechten we vanuit de umc's zeer aan het belang van open science en internationale samenwerking, evenals aan diversiteit en inclusiviteit in samenwerkingsverbanden met externen en onder eigen medewerkers op de werkvloer.

Vanuit dat perspectief hebben we constructief doch kritisch gekeken naar de voorgestelde maatregelen in uw voorstel voor een Wet Screening Kennisveiligheid. Hieronder vindt u onze opmerkingen en aandachtspunten.

Beoordelingskader sensitieve technologie

-Er wordt in de Memorie van Toelichting een beoordelingskader aangekondigd, aan de hand waarvan kennisinstellingen de hoog-risico onderdelen in hun organisatie moeten gaan vaststellen. Dit inhoud van dit kader zal in belangrijke mate bepalen wat de uiteindelijke impact van de wet voor ons zal zijn. In dit stadium is het daarom moeilijk om uitspraken over de omvang van de impact te doen.

-Als het kader onvoldoende scherp afgebakend wordt opgesteld, dan kan er bij de umc's in potentie veel onder vallen. Dit komt doordat er veel onderzoek plaatsvindt naar sensitieve technologieën die niet per definitie een hoog risico met zich meebrengen. Hierdoor kan de uitvoering van de wet in de praktijk onwerkbaar worden. Onderzoek, zorg en onderwijs zijn immers in allerlei opzichten (inhoudelijk, organisatorisch en op medewerkersniveau) sterk geïntegreerd in de umc's.

-Het is onvoldoende duidelijk wat wordt bedoeld met 'onderdelen' binnen een kennisinstelling, zoals bijvoorbeeld vermeld in artikel 7. Gaat het over fysieke locaties? Onderzoeksprogramma's? Onderzoeksprojecten? Onderdelen van onderzoeksprojecten? Daarom is niet in te schatten wat de praktische consequenties zijn van de eis dat "op het moment van ontstaan" ieder nieuw onderdeel moet worden beoordeeld en hiervan melding moet worden gedaan bij de overheid (paragraaf 4.4.1). Dat ook beoordelingen gemeld moeten worden die geen kennisveiligheidsrisico laten zien, leidt tot onnodige administratieve lasten.

-In artikel 5.b.1 wordt verwezen naar 'vitale processen' waarna pas op pagina 20, in voetnoot 27, wordt verwezen naar wat dit zijn en wie die vaststelt: "*De beoordeling of een proces of dienst vitaal is, wordt gemaakt door het verantwoordelijke ministerie (vakdepartement)*". Voorgesteld wordt om deze zin letterlijk op te nemen in de Toelichting.

-In artikel 5.b.2 staat dat technologie 'van essentieel belang' kan zijn. Omdat 'van essentieel belang' hier een groot gewicht krijgt, dient dit ons inziens te worden gedefinieerd.

-Het beoordelingskader wordt onderdeel van een ministeriële regeling. We benadrukken hierbij het grote belang van draagvlak bij de kennisinstellingen.

Verplichte aanwijzing hoog-risico onderdelen door kennisinstelling

-Het fysiek en digitaal afschermen van onderdelen in de organisatie gebeurt her en der al vanuit andere veiligheidsoverwegingen. Nog verdere fysieke afscherming levert slechts in beperkte mate meer veiligheid. Medewerkers zijn op een campus niet geheel af te sluiten van elkaar en dat is ook niet wenselijk, gezien het belang van multidisciplinair samenwerken. En zoals eerder in deze brief genoemd, is er in de umc's sprake van een hoge mate van integratie van onderwijs-, onderzoek- en zorgtaken, zowel op organisatorisch als individueel niveau (zoals artsen die tevens onderzoek- en onderwijstaken hebben). Ook staat en valt alles uiteindelijk met bewustwording op het vlak van kennisveiligheid en dat is een doorlopend (menselijk) proces (ook op het niveau van de wetenschapper) in een continu veranderende geopolitieke context met een wisselend dreigingsbeeld. Ook is het volledig uitsluiten van alle risico's en kwaadwillende actoren in de praktijk moeilijk realiseerbaar, mede gezien het feit dat wetenschappelijke vooruitgang gedijt bij mondiale wisselwerking tussen wetenschappers.

-Het is in de praktijk erg complex, zo niet onmogelijk, om met 'chirurgische precisie' fysiek te compartimenteren. Vaak zullen andere onderzoekers op dezelfde locatie werkzaam zijn zonder sensitieve kennis/technologie te gebruiken. Zij zijn dan ook screeningsplichtig, waardoor de druk op de doorlooptijden van de screening zal toenemen.

-Binnen de masters en research masters gerelateerd aan de Life Sciences (breder dan de reguliere geneeskunde opleiding), werken onze medewerkers en studenten zowel aan fundamenteel onderzoek als meer toegepast onderzoek, dat onder de voorgestelde wet zou kunnen vallen (o.a. op het vlak van sensitieve biotechnologie). Deze opleidingen zijn verbonden aan meerdere organisatieonderdelen van de umc's en universiteiten. Een strikte afbakening is moeilijk en onwenselijk.

-Het is onduidelijk onder welke voorwaarden binnen hetzelfde fysieke compartiment met meerdere sensitieve technologieën mag worden gewerkt.

-Op pagina 22 van de Toelichting staat: "*De screening zal wel betekenen dat voor sommige onderzoekers en studenten extra voorwaarden worden gesteld voordat zij toegang kunnen krijgen tot sensitieve kennis of technologie*". Het is onwenselijk om maatregelen per onderzoeker te nemen in plaats van per onderdeel. Dit om bij onderzoekers het gevoel van buitensluiting en discriminatie te voorkomen.

Internationale consortia en een Europees level playing field

De umc's doen veel onderzoek in internationale consortia. Wij zullen onze onderzoekspartners niet bevragen op het (laten) screenen van hun medewerkers en ook zal geen screening van onze partners plaatsvinden door Justis. Hierdoor kunnen via internationale onderzoekconsortia alsnog veiligheidsrisico's ontstaan. Tegelijkertijd kunnen wij bij invoering van de Wet Screening Kennisveiligheid een minder aantrekkelijke werkgever worden voor potentieel onderzoekstalent. De verwachte administratieve belasting kan ertoe leiden dat talentvolle buitenlandse onderzoekers de voorkeur geven aan andere landen, wat nadelige gevolgen kan hebben voor de Nederlandse kennis-economie. Bovendien doen we in Nederland al veel meer aan kennisveiligheid dan andere Europese landen met o.a. de Nationale Leidraad Kennisveiligheid en het Loket Kennisveiligheid. Met invoering van een screeningswet is er geen level playing field meer in Europa (en ook niet mondiaal). Mogelijk kan via de toekomstige ERA Act worden bewerkstelligd dat iedere EU-lidstaat een nationaal beleid voor kennisveiligheid ontwikkelt, passend bij de nationale omstandigheden, dat bijdraagt aan de ontwikkeling van een level playing field.

Doelgroep screeningswet

Vanwege het risico op discriminatie heeft de minister ervoor gekozen om niet alleen derdelanders, maar ook Nederlandse en EU-burgers te screenen. Dat brengt veel (onnodige) administratieve lasten met zich mee voor de instellingen. Wij vragen om meer duidelijkheid te geven over de door u genoemde uitzonderingen:

- In de Memorie van Toelichting staat expliciet dat zittende studenten en onderzoekers niet alsnog hoeven te worden gescreend. Dit is niet expliciet aangegeven voor technisch personeel dat ook onder dit wetsvoorstel valt.

- Hoe dient te worden omgegaan met de doorstroom van studenten uit de bachelor naar de master, bij dezelfde instelling?

Afhandelingstermijn screeningsaanvraag

De afhandelingstermijn van vier weken, met mogelijkheid tot verlenging met nog eens vier weken en opschorting van de termijn bij het wachten op aanvullende informatie, is vrij ruim. Om extra bureaucratie te vermijden bestaat het risico dat er minder stages worden aangeboden op sensitieve technologie-gebieden. Of, om bij werving van medewerkers bij gelijke geschiktheid, toch eerder voor degene met een Nederlands paspoort te kiezen, waardoor verkapte discriminatie ontstaat.

Overbelasting van de organisatie

De implementatie van de wet zal de werklast nog verder verhogen in de kennisinstellingen. Niet éénmalig, maar continu moeten er zaken gemonitord, uitgevoerd en geactualiseerd worden. Een deel van deze werklast bestaat al, vanwege de Nationale Leidraad Kennisveiligheid sinds 2022. Het onderbrengen van taken in bestaande processen (bij de diverse stafafdelingen) is nu al een uitdaging. Zonder substantiële éénmalige (en daarnaast structurele) extra financiële middelen voor de kennisinstellingen (ten behoeve van personele, ICT- en fysieke investeringen), zal implementatie van de Wet Screening Kennisveiligheid langer duren dan u nu voorziet in het wetsvoorstel.

Het zou ondersteunend zijn als OCW een overzicht opstelt van de precieze taak- en rolverdeling tussen de overheid en kennisinstellingen voor de implementatie van deze complexe wet. Dit draagt bij aan een beter inzicht in de verantwoordelijkheden die van kennisinstellingen wordt verwacht.

Slotwoord

Wij willen we u nadrukkelijk oproepen tot vroegtijdige duidelijkheid en proportionaliteit van de maatregelen, met name ten aanzien van het beoordelingskader voor sensitieve technologieën. Dit zal in belangrijke mate bijdragen aan een heldere afbakening van 'wie, wat, waar en hoe' maatregelen genomen moeten worden.

Daarnaast onderschrijven we het nut en de noodzaak van uw aankondiging (in de Memorie van Toelichting) om na twee jaar een invoeringstoets te laten plaatsvinden (met onder andere aandacht voor administratieve lasten en effectiviteit), en om na vijf jaar de effectiviteit van de wet en de resultaten te evalueren.

We blijven graag in nauw contact met u over realistische randvoorwaarden voor een effectieve en werkbare implementatie, waarin tevens de continuïteit van de wetenschap wordt gewaarborgd. Wij gaan er van uit dat u een zorgvuldig proces blijft doorlopen in nauwe afstemming met de kennisinstellingen.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, which appears to read 'H.J.J.M. Mertens', is positioned above the printed name.

Dr. H.J.J.M. Mertens
Voorzitter